

Publiskas personas līdzdalības kapitālsabiedrībās iegūšana un pārvērtēšana

Konkurences padome

Zane Leite

Konkurences veicināšanas nodaļas juriskonsulte

2021. gada 28. oktobrī

Publiskas personas līdzdalības kapitālsabiedrībā vispārīgie nosacījumi

Publiskas personas darbības nosacījumi privāto tiesību jomā ir noteikti **Valsts pārvaldes iekārtas likuma (VPIL) 87.panta pirmajā daļā:**

- **3.punkts** - kapitālsabiedrības dibināšana vai līdzdalības iegūšana esošā kapitālsabiedrībā

Publiska persona drīkst iegūt un saglabāt līdzdalību kapitālsabiedrībā atbilstoši **VPIL 88. pantam**

Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likuma (PPKDKPL) 4.panta pirmā daļa

Valsts pārvaldes iekārtas likuma (VPIL) 88.pants

- 1 trīs nosacījumi:
  - tirgus nepilnības novēršana
  - stratēģiski svarīgu preču/ pakalpojumu nodrošināšana
  - stratēģiski svarīgu īpašumu apsaimniekošana
- 2 paredzētās rīcības izvērtējums (ekonomiskais un juridiskais), konsultēšanās pienākums (NVO un KP iesaiste)

Publiskas personas līdzdalības kapitālsabiedrībā vispārīgie nosacījumi

Atbilstošs izvērtējums jāveic par **katru** publiskas personas kapitālsabiedrības darbības veidu, t.sk., papildpakalpojumiem

Faktisko darbības veidu atbilstība statūtos norādītajiem darbības veidiem

Publiskas personas līdzdalības kapitālsabiedrībā vispārīgie nosacījumi

NB

Lai efektīvi izmantotu publiskas personas kapitālsabiedrības pamatdarbības veikšanai nepieciešamos resursus, **papildpakalpojumu** veikšana var būt attaisnojama, ja izpildās visi turpmāk norādītie kritēriji:

- 1 pakalpojumi būtiski neietekmē tirgu/konkurenci
- 2 pakalpojumi ir racionāli un cieši saistīti ar pamatpakalpojumu
- 3 pakalpojumi nodrošina resursu lietderīgu izmantošanu (veicina kapitālsabiedrības maksātspēju)
- 4 papildpakalpojumi nav saistīti ar būtiskām investīcijām no kapitālsabiedrības puses

Līdzdalības pārvērtēšana

Publiskas personas pienākums
ne retāk kā reizi 5 gados
pārvērtēt katru tās tiešo
līdzdalību kapitālsabiedrībā

Attiecas uz visām publisku personu
kapitālsabiedrībām, neatkarīgi no darbības
nozares (izņemot kapitālsabiedrības, kuru
kapitāla daļas vai akcijas nav atsavināmas)

PPKDKPL 7.panta pirmā daļa

NB

Arī veicot līdzdalības pārvērtēšanu ir jāievēro VPIL 88.panta prasības,
t.sk., **konsultēšanās pienākums** ar NVO un KP

PPKDKPL 7.panta pirmā daļa un 4.panta pirmā daļa

Pārvērtēšanas termiņa pagarinājums

Administratīvi teritoriālās reformas ietvaros jaunizveidotās novadu
pašvaldības veic līdzdalības pārvērtēšanu **līdz 2022. gada 1. jūnijam**

● *PPKDKPL Pārejas noteikumu 30.punkts*

Paredzētās rīcības izvērtējums - ekonomiskais un juridiskais izvērtējums

Ekonomiskais izvērtējums

Būtiska loma, jo tikai pēc tā veikšanas ir iespējams **pilnvērtīgi veikt juridisko izvērtējumu**

Juridiskais izvērtējums

VPIL 88.panta pirmajā daļā **noteikto nosacījumu identificēšana**

Ekonomiskais, t.sk. konkurences izvērtējums

Tirgus izpēte un konsultēšanās

Kas ir/būs konkrētā prece/pakalpojums?

Tās saņēmēji?

Vai konkrēto pakalpojumu nevar iepirkt no privātā sektora? Šķēršļi?

Vai netiek bremzēta, vai otrādi – pastāv iespējas stimulēt privātās uzņēmējdarbības attīstību?

Ekonomiskais, t.sk. konkurences izvērtējums

Tirgus izpēte un konsultēšanās

Iespējas veikt
komercdarbību
veicinošus pasākumus

Iespējamie drošības
riski, nododot
preces/pakalpojuma
sniegšanu, īpašuma
apsaimniekošanu
privātajam sektoram?

Ietekmes uz
konkurenci
izvērtējums

Ietekmes uz konkurenci izvērtējums

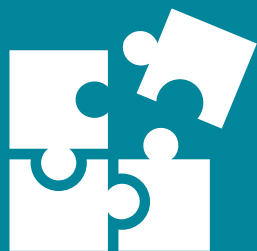
Nepieciešams atbildēt uz jautājumiem:

- vai konkurence tirgū ir pietiekama
- vai ir identificējami potenciālie konkurenti
- vai ir apstākļi, kas ierobežo jaunu tirgus dalībnieku ienākšanu tirgū (piemēram, normatīvo aktu prasības)
- vai kapitālsabiedrības darbība tirgū var ietekmēt konkurenci
- vai kapitālsabiedrības darbība/ienākšana tirgū ir pamatota
- vai pastāv konkurenci mazāk ietekmējoša alternatīva, kas neparedz kapitālsabiedrības iesaisti tirgū
- vai ir izvērtēti iespējamie konkurences neitralitātes riski un paredzēti pasākumi to novēršanai

Juridiskais izvērtējums

Kad drīkst?

Vai pastāv kāds no VPIL 88.panta pirmajā daļā noteiktajiem nosacījumiem?

**Tirgus
nepilnības
novēršana**

1. Tirgus nepilnība

- Ir pieprasījums pēc precēm/pakalpojumiem, bet **nav komersantu**, kas to var nodrošināt
- Ir komersanti, bet **apgrūtināta preču/ pakalpojumu saņemšana**
- Privāto komersantu darbība tirgū ir iespējama, tomēr ienākšanu tajā apgrūtina **tirgus barjeras**, kā rezultātā izveidojas dabiskais monopols

Juridiskais izvērtējums

Vai pastāv kāds no VPIL 88.panta pirmajā daļā noteiktajiem nosacījumiem?

**Stratēģiski svarīgu
preču/pakalpojumu
nodrošināšana**

2. Stratēģiski svarīgas preces/ pakalpojumi

- Preces vai pakalpojumi, kas skar ievērojamu sabiedrības daļu
- Šo preču vai pakalpojumu kvalitāte un kvantitāte ir svarīga tautsaimniecības nozaru funkcionēšanai

Arī stratēģiski svarīgu pakalpojumu sniegšana var tikt nodota privātajam sektoram!

Juridiskais izvērtējums

Vai pastāv kāds no VPIL 88.panta pirmajā daļā noteiktajiem nosacījumiem?

**Stratēģiski svarīgu
īpašumu
apsaimniekošana**

3. Stratēģiski svarīgi īpašumi

- Sabiedriski nozīmīgi nekustamie īpašumi, infrastruktūras objekti
- Īpašumi, kuri uzskatāmi par valsts ierobežoto resursu (piemēram, inženiertehniskās būves, telekomunikācijas)
- Ģeogrāfiskās vietas – dabas parki, rezervāti, dabas resursi utt.

Lemjot par šādu īpašumu pārvaldi, nepieciešams veikt izvērtējumu, pamatojot, kāpēc konkrēto mērķi nav iespējams sasniegt ar citiem līdzekļiem

NVO un KP iesaiste publisku personu kapitālsabiedrību darbības vērtēšanā

Valsts pārvaldes iekārtas likuma 88.panta otrā daļa

- 1 Publiskas personas pienākums ir izvērtējuma veikšanas gaitā konsultēties ar komersantus (privāto sektoru) pārstāvošām NVO, informējot par saņemto viedokli arī KP
- 2 Publiskas personas pienākums ir konsultēties ar KP, t.i., iesniegt KP veikto izvērtējumu un saņemt KP atzinumu

KP viedoklim ir ieteikuma raksturs

Lēmumu (par līdzdalību, darbības veidiem) pieņem publiskās personas augstākā lēmēj institūcija

KP iesaiste publisku personu kapitālsabiedrību darbības vērtēšanā

KP, sniedzot viedokli (atzinumu), vērtē tikai tā atbilstību kādam no VPIL 88.panta pirmajā daļā noteiktajiem nosacījumiem

Līdzdalība kapitālsabiedrībā pati par sevi nerada KL 14.¹ panta pārkāpumu

Nevar izslēgt iespējamību, ka, gatavojot atzinumu, KP var saskatīt rīcības neatbilstības riskus KL 14.¹ panta prasībām

Šādos gadījumos KP par iespējamiem riskiem norāda atzinumā

Līdzdalības izvērtēšanas shēma

Iesaistes veidi

Dibināšana | Saglabāšana |
Darbības paplašināšana

Līdzdalības tiesiskais pamats

Tirgus nepilnība | Stratēģiski svarīga prece/
pakalpojums | Stratēģiski svarīgs īpašums

Jā

Publiskas personas veikts ekonomiskais,
juridiskais un ietekmes uz konkurenci
izvērtējums, pamatojot, ka PPK dibināšana
ir efektīvākais risinājums

Nē

Izvērtē rīcību, kā novērst
iespējamus konkurences
neitralitātes riskus

Konsultācijas ar
NVO un
uzņēmējiem

Izvēlas citu risinājumu,
piemēram, publiskā privātā
partnerība, publiskais
iepirkums, deleģējums.

KP atzinums

Publiskas personas lēmums

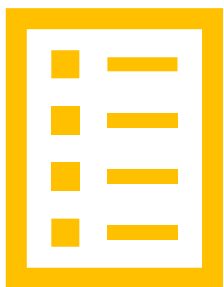
Saistošie noteikumi

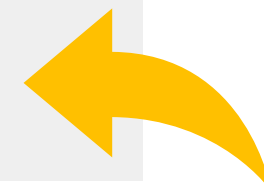
Konkurences padomes izstrādātie palīglīdzekļi

Lai atvieglotu izvērtējumu veikšanu, KP ir izstrādājusi:

1. Informatīvo materiālu "Priekšnoteikumi publiskas personas līdzdalībai kapitālsabiedrībā un tās izvērtēšana"
2. Pašnovērtējuma rīku publisku personu līdzdalības kapitālsabiedrībā izvērtēšanai "Valsts un pašvaldības uzņēmējdarbībā: vai pamatoti?"
3. Konkurences neitralitātes izvērtēšanas vadlīnijas
4. Vadlīnijas konkrētā tirgus noteikšanai

<https://www.kp.gov.lv/lv/publisku-personu-raditi-konkurences-kroplojumi>
https://www.kp.gov.lv/lv/vadlinijas/citi_vadlinijas_konkreta_tirgus_noteiksanai_20161.pdf

Konkurences padome

Brīvības iela 55
tālr. 67282865
pasts@kp.gov.lv

www.kp.gov.lv

Konkurences padome